

EMAKEELE SELTSIS

29. jaanuaril peeti Tallinnas Emakeele Seltsi ja Eesti Keele Instituudi ühine ettekandekoosolek Emakeele Seltsi auliikme Helmi Neetari 75 aasta juubeli tähistamiseks ja tema juubelikogumiku „Kodukeel ja keele kodu” esitlemiseks.

Helmi Neetar kõneles ettekandes „Ajalooline teave sõnaraamatus” oma aastatepikkusest sõnaraamatutöö kogemusest. Ta tõi näiteid, kuidas sõnade tähendus sõnaraamatutes ja keeles alates Wiedemanni sõnaraamatust on muutunud. Ta seostas sõnaraamatuinfo murdekogumisega, rõhutades, et need peavad käsikäes käima, sest varasematel sõnaraamatutest leiab sageli tähendusi, mis aitab sõnu omavahel siduda. Esineja tõi ilmekaid näiteid Wiedemanni-aegsete neologismide ja sõnade paralleelvormide kohta. Sõnaraamatust ettekande pidamine oli esineja jaoks ka sümboolne, sest sõnaraamatutöö on olnud tema leivatöö ning elupikkune töökogemus on õpetanud endas kahtlema ning vastuseid otsima.

Urmas Sutrop tutvustas ettekandes „Metsapöole” muistsest Metsapöole maakonnast lähtuvalt liivi keele ala võimalikku ulatumist rannikut pidi tänapäeva Pärnuni või sellest kaugeemale põhja poole. Lähtekohaks on tähelepanek, et Pärnu ümbruskonna murdekeeles ning liivi keeles on sarnaseid jooni sõnavaras ja morfoloogias ning et on varasemaid uurimusi, mis viitavad liivlaste asuala laiemale ulatusele. Esineja tutvustas kaartide vahendusel neid käsitlusi, mis näitavad liivlaste ala ulatumist Eestisse.

Vilja Oja kõneles oma ettekandes „Murdesõnavara peegeldusi” Helmi Neetari, tema tööst ja tegevusest. Ta tõi esile, et aastate jooksul on juubilari töös olnud ühendatud murdekogumine,

arhiivindus, sõnaraamatutöö ja atlasetöö. Murdesõnaraamatu juures on juubilar olnud nii üks selle ideoloogide kui ka selle koostajaid ja toimetajaid. 1994. aastal kaitses Helmi Neetar doktori-väitekirja.

Järgnevalt esitles Urmas Sutrop juubilari auks koostatud kogumikku „Kodukeel ja keele kodu”, mille toimetajad on Marja Kallasmaa ning Vilja Oja.

19. veebruaril toimus Emakeele Seltsi kõnekoosolek Tartus, teemaks oli eesti keele omandamine teise keelena.

Anna Verschik tutvustas oma ettekandes üsna vähe uuritud ning teaduskirjanduses käsitletud valdkonda: retseptiivset mitmekeelsust. Huvialaks on sel juhul olukord, kus eri keelte kõnelejad kasutavad suhtluses igatüüpi oma emakeelt ning nende omavaheline kommunikatsioon toimib sellest hoolimata, et teise poole keelt ei kõnelda. Esineja sõnul on mõnevõrra rohkem uuritud Skandinaavia-sisest suhtlemist, kus lähedaste keelte kõnelejad saavad sel moel, oma emakeelt kõneldes, suhelda. Retseptiivset mitmekeelsust võib teatavas mõttes võrrelda iseõppimisega, sellepärast on see ka uurijatele vähem huvi pakkunud. Retseptiivne mitmekeelsus on produktiivne. A. Verschik tõi esile ka need juhud, mida Eestis võiks selle teooria valguses uurida, nt vene-soome, eesti-soome ja eesti-vene suhtlus.

Raili Pool võrdles oma ettekandes „Täis- ja osasihitise kasutamisest suulises ja kirjalikus õppijakeeles” sihitise tarvitamisest eri laadi olukordades. Uurimistöö materjal on kolme eri liiki: 1) eesti keele kõrgtaseme taotlejate kirjandid, 2) eesti keele kõrgtaseme taotlejate vestlused, mille puhul võiks eeldada vabamat keeletarvitust, 3) emakeele-kõnelejate kirjalik keel. Uurimistulemused näitasid, et kirjalikus keeles

kasutavad vene emakeelega kõnelejad rohkem partitiivset vormi kui eesti keele emakeelena kõnelejad. Peale selle võrdles esineja ebakorreksete vormide osakaalu, kusjuures arvesse on võetud nii otsesed vead kui ka vormide üle- ja alamäärase kasutamise juhtumid. Selgus, et suulises keeles on sihitise kasutamine isegi korrektsem kui kirjalikult. Seda seletas esineja asjaoluga, et vabas spontaanses kõnes tarvitab kõneleja enamasti tuttavaid vorme, kirjalikus tekstis püüab aga kasutada keerulisemaid.

Pille Eslon tutvustas ettekandes „Eelistustest käändevormide kasutamisel” korpuspõhist uurimust, mille eesmärk on saada käändevormide tarvitamise kohta adekvaatset teavet. Esineja tutvustas õppijakeele korpuse eripära ning eeskätt võimalusi, mida see keeleuurijale pakub nii tehnilise kui ka sisulise poole pealt. Tutvustatud uurimuses on jälgitud, missugused on tekstides käände-eelistused ja diskursuseerinevused.

ANNIKA HUSSAR